

lende vormen, de verschillende kleuren, vergeleek en dacht na; ontdekte verrassende overeenkomsten en in 't oog springende afwijkingen, keek veel naar de natuur en las veel in boeken na en langzamerhand ontstond zoo uit den verzamelaar de natuur-philosoof.

Wanneer men de jeugd van mannen als Darwin, Haeckel, Virchow, e. a. nagaat, zal men altijd zien dat de toedracht der zaak een dusdanige is geweest. Haeckel, door Goethe's werken op de natuur opmerkelijk gemaakt, verzamelde reeds lang Radiolariënpantsers, vóórdat hij er nog een oogenblik aan gedacht had, dat daaruit hoogere ideeën zouden voortkomen. En welke ideeën zijn er uit voortgekomen! Door dit verzamelen van Radiolariënpantsers, is Haeckel „de man” geworden, die met Darwin de steunpilaar van de hedendaagsche zoölogie genoemd mag worden. Door het Radiolariënpantsers-verzamelen is hij in staat gesteld geworden, dingen te ontdekken, die hem het juiste middel aan de hand gaven om de leer van Darwin, die toen juist de geheele beschaafde wereld in oproer bracht, aan te vullen en te verbeteren, want hoe hoog intellectueel ook aangelegd, nooit zou hij die natuurwetten hebben kunnen ontdekken, indien hij voornoemd materiaal niet ter zijner beschikking had gehad. Doch laat mij niet te ver afdwalen, maar liever terugkeeren binnen de mij gestelde perken.

Langs den door mij beschreven weg is de geheele natuurstudie, zooals deze thans opgevat wordt, ontstaan, en ditzelfde wordingsproces doorleeft ieder jeugdig natuuronderzoeker nog steeds, op dezelfde manier als een hooger gewerveld dier in zijn ontwikkeling vóór de geboorte, de stadia van vele lagere vormen doorloopt.

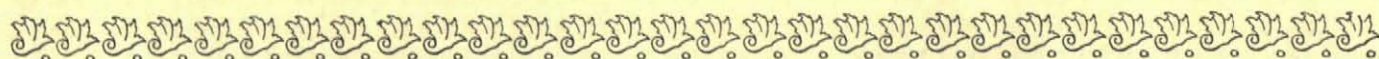
Aldus is ook de eierenstudie, die eerst heel kort nog als een werkelijke studie wordt beschouwd, ontstaan uit het eieren-verzamelen. En hoeveel menschen zijn er nu zelfs nog, die zonder eenig wetenschappelijk doel, massa's eieren verzamelen alleen maar om het genot van het bekijken, evenals zij b.v. postzegels verzamelen, menschen die ook geen aandrang naar iets hoogers daarbij voelen, en het dus hierin ook nooit verder zullen brengen. Dit eier-verzamelen moet met kracht tegen gegaan worden, want even *onschuldig*

als het is om postzegels te vergaren, even *schuldig* is het om honderden van nuttige en noodzakelijke leventjes te verknoeien zonder dat men eenig hooger doel daarmee heeft. Heel verstandig is dan ook onze Nederl. Vereeniging tot bescherming van vogels geweest, toen zij inzag, dat er paal en perk gesteld moest worden aan zulk verzamelen. Onmogelijk kan ik nalaten hier even te vermelden, dat het mij zeer verblijdde, op de laatste vergadering dezer vereeniging, die eenige weken geleden gehouden werd, te hooren, dat met algemeene stemmen als bestuurslid gekozen werd, Dr. Büttikofer uit Rotterdam. Voornoemde vereeniging zal daardoor gaan beantwoorden aan de eischen, die men haar gaarne zou stellen en zodoende het eenigszins ziekelijke karakter verliezen, dat haar tot nog toe heeft aangekleefd. Wanneer alle Nederl. dames en heeren, die ongeveinsde belangstelling in de natuur toonen, ons blijven steunen, dan hebben wij hoop, dat deze vereeniging, verdeeld in zeer vele onderafdeelingen, met het Haagsche bestuur als Hoofdbestuur, eens *het* lichaam zal worden, dat na uit het wetboek alle bepalingen verbannen te hebben, die 't moorden van dieren als een aangenaam en nuttig tijdverdrif beschouwen, zich zal kunnen wijden aan volksoontwikkeling op natuurhistorisch gebied, evenals dit maandblad zich beijvert te doen. Maar . . . : *si vis pacem, para bellum*; eerst moeten wij strijden, en wel met groote wilskracht, en nooit genoegen nemen met toestanden, die slechter zijn dan de door ons gewenschte. Onze strijd tegen de menschen, die wijzer willen zijn dan hun leermeesteres en moeder, de natuur, menschen, die noch benden van hun soort, onder den naam van „volkeren” vereenigd, noch zichzelf alleen, verstandig weten te regeeren, en die van hun z. g. n. bestuur over de natuur alleen blijk geven door het laten derailleren van de machine, deze strijd zal om zoo te zeggen bijna even zwaar zijn, doch zeker even schoon, als die der Boeren tegen het misdadige Engeland, en der Chineezzen tegen Europa's z. g. n. beschaving. Zonder strijd geen ontwikkeling.

Leiden.

BOLLEMANS V. D. VEEN.

(Slot volgt.) Pl. 168.

Vragen en Korte Mededeelingen.

Een fortuintje.

Gij zult u zeker nog wel herinneren, dat ik, toen ik nog in Doorwerth logeerde, u eens over eene gladde slang geschreven heb, die ik daar ving. Ik dacht dat deze zeer zeldzaam was, maar dat viel me tegen, want na die eerste, heb ik nog twee meer gevangen. Het schijnt dat daar vele kruipende dieren huizen, want ik heb er nog 5 ringslangen, eene menigte groote hagedissen, 8 hazelwormen en een adder gevangen. U moet weten, dat ik daar logeerde met de familie Burger uit Groningen. Deze hebben ook nog een ringslang gevangen, benevens een aantal hagedissen. Te zamen hadden wij 34 hagedissen.

Die adder heb ik eigenlijk niet alleen gevangen. Ik en mijn vriendje Bert Burger, de oudste zoon van mijnheer Burger, hebben hem met behulp van gaffelstokken, die wij altijd bij ons droegen, in de plantenbus gewipt. Omdat het te gevaarlijk was, hebben wij hem aan mijnheer Burger gegeven, die van plan is er een stevig terrarium voor te maken.

U ziet dus dat wij een goede vangst hebben gehad. Het terrarium, dat ik eerst had, werd vervangen door een nieuw en grooter.

Toen ik gisteren naar mijn terrarium ging kijken, wachtte mij een aardig schouwspel. Ik zag namelijk hoe een achttal kleine, donkere gladde slangetjes door mijn terrarium kropen.

Toen ik de pollen oplichtte zag ik nog een vlies met drie doodgeboren slangetjes. Dit nieuws ging ik terstond melden aan mijnheer Burger. Van hem hoorde ik, dat de gladde slang levende jongen werpt in tegenstelling met de ringslang, die eieren legt. Nu wilde ik wel eens vragen hoe of ik die beestjes moet behandelen; ik weet volstrekt niet wat ze eten. Mijnheer B. weet het ook niet recht. Maar ik heb een ander aardig avontuur beleefd.

Toen wij gisteren (ik en de fam. Burger) weer naar Paterswolde gingen om hagedissen (kleine natuurlijk) te vangen en om een massa zoen te verzamelen voor de 5 terrariums die wij hebben, werden wij opgeschrikt door een woedend geblaf van mijn hondje. Ik liet mijne planten en mijne bus in de steek en snelde naar hem toe, want ik dacht niets anders, dan dat hij zoo tegen eene slang kefte en als het eens een adder was, moest ik voor mijn trouwen hond oppassen. Toen ik bij hem kwam, zag ik niets dan een hoop dorre bladeren. Ik schoof ze voorzichtig op zij en bemerkte, dat het een egel was. Op dat oogenblik kwamen mijnheer en de jongens aanstuiven en spoedig was de egel in een zakdoek gedaan. Maar nu bleef de hond nog steeds woedend tegen dat leege gat blaffen. In 't eerst dacht ik dat er misschien nog een onder zat, maar weldra bemerkte ik dat er nog 5 jongen waren. Het waren lieve beestjes en zij hadden de oogen nog dicht. Toen wij met onze vangst thuis kwamen, mocht ik de groote egel niet houden,

want wij hebben geen tuin en ma en pa houden volstrekt niet van zulke dieren. De kleintjes zal ik probeeren op te voeden. Zij leven nog goed en ik voer ze met koemelk met een weinig suiker, zoodat het wat zoetig is. Ze drinken goed maar eten nog niet. De oude heb ik aan mijnheer B. gegeven. Ik doe de kleine er niet bij, omdat mijnheer B. wel eens heeft ondervonden, dat de moeder ze in gevangenschap doormidden bijt en soms wel opeet. U ziet wel dat ik veel van dieren houd en ik ben van plan om in de natuurlijke historie te studeeren. Dit wordt door mijne ouders goed-gekeurd.

Nu moet ik eindigen, de egeltjes moeten weer gevoederd worden.

* * *

Helaas, er zijn reeds vier van mijne slangetjes gestorven, maar de vier, die ik nu nog overhoud, zijn veel dikker en sterker dan de andere. Op uwen raad heb ik ze ieder reeds twee meelwormen gegeven. Zij willen volstrekt nog niet eten. Ik neem een slangetje achter zijn kop beet en een meelworm bij zijn achterlijf en duw den worm dan met de kop naar voren in de geopende bek. Het slangetje stelt alle pogingen in 't werk om het beest weer uit te spuwen, maar ik hoef hem maar even den bek dicht te drukken, om hem dit te beletten; dan probeert hij het niet weer. Ik hoop toch vooral, dat zij in het leven blijven. De egeltjes zijn goed gezond. De gladde slang die jongen gekregen heeft, heeft een mijner hagedissen opgegeten. De lichamen mijner ringslangen zijn vol met bobbels, allemaal kikkers. Zij zijn allen gezond.

Groningen.

G. TIJMSTRA.

Vogels en Katten.

Tot mijn leedwezen heb ik bemerkt, dat ik in *De Levende Natuur* nog een bestrijder moest vinden op het gebied van vogelbescherming. In de Juli-aflevering schrijft de Heer A. C. O. een stukje contra mijn „Vogels en Katten” in afl. IV. Het zij mij vergund den Heer O. hierop te antwoorden.

De vorm, waarin de Heer O. schrijft en zijn wijze van redeneering hebben me wel verwonderd. „Is dat nu de natuur liefhebben” vraagt de Heer O. mij. En ik kan hem antwoorden: „neen, dat stukje schrijf ik niet uit liefde tot de natuur, maar uit liefde voor de vogels.” En omdat, zooals de Heer O. zelf zeer terecht opmerkt, een kat het liefst vogeltjes eet, bind ik den strijd aan tegen de katten.

Dit nu keurt de Heer O. af. Hij gebruikt het gewone argument, dat door strijders voor de meest verschillende dingen met voorliefde gebruikt wordt: men moet „de natuur” laten begaan, dan komt alles terecht — ieder dier heeft evenveel recht van bestaan, ieder dier heeft zijn „nut” in de schepping.

Dit nu is een holle, nietszeggende en onlogische redeneering. Heeft ieder dier evenveel recht van bestaan (en natuurlijk heeft het dat in het afgetrokkene beschouwd) dan heeft ook ieder dier evenveel recht om het andere te doden. Maar staat nu de mensch soms buiten de natuur? Men moet de vogels insecten laten eten, de katten vogels laten eten, maar de mensch zou niet aan de katten mogen raken. En waarom mag dat niet, waarom is dat tegen-natuurlijk en dwaas — als hij wel de slakken en rupsen uit zijn kool mag zoeken en verdelgen, wel de pest- en cholera-bacillen mag vernietigen? Dat mag toch wel. Waarom dan voor de katten een grens getrokken? Omdat die ons niet genoeg schade doen? Wie is er geroepen om dat van een bovenaardsch standpunt uit te maken? En op gewone menschelijke wijze bekeken zeg ik: ze doen genoeg en te veel schade, om ze niet in aantal te beperken, de katten. Men kan dit niet met me eens wezen — maar men bestrijde mij dan op gewone, menschelijke wijze, niet met een bovenmenschelijke rechtspraak.

Trouwens, op deze wijze bestrijdt de Heer O. mij ook. Hij zegt: „wees maar niet bang — al mocht het aantal katten door een of anderen uitwendigen invloed vermeerderen, de natuur zorgt er voor, dat het aantal vogels ook vermeerdert...” Ik kan niet gelooven, dat de Heer O. hier een causaalverband aanneemt — en het spijt me, dat ZED. niet nader toelicht, hoe hij zich dit proces voorstelt. Natuurlijk zou door een of anderen uitwendigen invloed toch het aantal vogels constant kunnen blijven, maar daar is toch van te voren niets hoegenaamd van te zeggen. Hoeveel diersoorten zijn niet reeds uitgestorven! En het is juist de

mensch, die (als hij wil) de bewering van den Heer O. tot waarheid kan maken, door, als het aantal katten vermeerdert (en dit doet het) de vogels te beschermen o. a. door te trachten het aantal van hun vijanden weer te verminderen.

Verder tref ik nog eenige meer persoonlijke berispingen en vermaningen aan: „waarom ik een kat zijn lievelingskost misgun” — wel ik kan naar waarheid antwoorden: „niet uit afgunst — maar eenvoudig, omdat ik het lievelingskostje liever levend zie”. Een leeuw is erg belust op menschenvleesch, maar ik vertrouw, dat de Heer O. hem dit lievelingskostje toch ook zal misgunnen — evenals aan bacillen zijn bloedlichaampjes. Het is hier de vraag, wat het zwaarste weegt. En dan: een schijnheilig en ellendig dier heb ik de kat genoemd — en dit is inderdaad een valsche beschuldiging. Natuurlijk, een dier is niet valsch of wreed, is niet op dezelfde wijze aansprakelijk voor zijn handelingen als een denkend mensch. Maar is het niet weerzinwekkend, een kat in de huiskamer vol lieve zachte maniertjes te zien, en dan te weten, hoe dit dier een oogeblik later op listige gluipende manier op vogeltjes zit te loeren? Een kat maakt op mij meer dan eenig ander dier den indruk van huichelachtigheid, valscheheid en wreedheid — men vergelijkt toch onwillekeurig met menschelijke handelwijzen. Dit is eigenlijk een quaestie van persoonlijk gevoelen, maar ik vertrouw, dat de meeste menschen met mij heel wat liever onze vogeltjes zien en hooren, dan een kat, vooral in Maart.

En nu nog de vermaning om liever mijn mond te houden en maatregelen te nemen om de vogels in mijn tuin te beschermen. Wel me dunkt, dan zou ik wel een groote egoïst moeten wezen, en een heele domme ook, die niet verder kijkt dan zijn neus lang is. En de Heer O. kan mij gerust gelooven, als ik zeg, dat het me evenzeer verdriet zou doen, als de vogels op andere plaatsen werden uitgerooid, dan dat ze bij mij zouden verdwijnen.

En daarom heb ik een poging gedaan om onze vogeltjes te hulp te komen. Natuurlijk kan dit op vele wijzen, maar ik heb gewezen op één maatregel, die genomen kan worden: het aantal katten te beperken. Duizenden verwaarloosde, hongerige katten loopen rond door de achterbuurten onzer steden, in onze dorpen en op boerenhofsteden, tienduizenden vogels worden door deze dieren opgegeten. Is het niet gewenscht hun aantal te beperken? Er is toch waarlijk geen nood, dat we vooreerst last van te veel vogels krijgen.

Dit is uitsluitend de bedoeling geweest van mijn stukje: „Vogels en Katten”. En ik kan niet anders denken, dan dat de Heer O. het per slot van rekening toch wel met me eens zal zijn, dat door bescherming onzer vogels de levende natuur zal winnen.

Deventer, 16 Augustus.

M. C. HAMELBERG.

Vogels en katten.

Onder dit opschrift beklagt de heer M. C. Hamelberg zich over de roof- en moordzucht der katten en ziet blijkbaar om naar middelen om de zangvogels tegen dit rooftuig te beschermen.

Geheel instemmende met die klacht — eene aanklacht tegelijk — meen ik den heer H. zoodanig middel te kunnen verschaffen door hem te verwijzen naar den inhoud van art. 7 der wet van 5 Juni 1875, Stbl. 110.

Tegen het invoeren van plaatselijke belastingen op katten verzet zich art. 240 der Gemeentewet.

Winschoten.

Mr. H. J. SCHÖNFELD.

Een nieuwe plant, die zich schijnt te handhaven.

De heer Kolvoort meldt ons dat de *Linaria Pellissierana* op blz. 82 vermeld en afgebeeld zich op dezelfde plaats ook dit jaar weer vertoond heeft. De eerste vinder is Herman Nieuwenhuis te Lochem.

Nog een nieuwe plant.

Langs den spoordijk loopend van Elst naar den Rijnbrug vond ik een plant, die ik nooit te voren had gezien. Zij behoorde tot de lipbloemen. Bij determinatie bleek het geslacht *Stachys* te zijn; maar de soort kon ik niet vinden. Nu zond ik de plant aan den heer Heukels, die mij antwoordde, dat het eene nieuwe inlandsche plant was, n.l. *Stachys recta*.

Daar er slechts één plant staat, zend ik u liever geen takje er meer van, in de hoop dat de plant stand blijft houden.